

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/СС 05/4-02 бр. 1544/1-XIV/14
14.11.2013. године

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој VIII редовној седници, одржаној дана 14.11.2013. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије са оценом докторске дисертације: ЕРОС И ОДГОВОРНОСТ – ЛЕВИНАСОВА «АН-АРХЕОЛОГИЈА» ЉУБАВИ, кандидата мр Срђана Мараша и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 21.04.2009. године.

Ова се одлука упућује Стручном већу Универзитета на сагласност.

Доставити:

1x Универзитету у Београду
1x Комисији
1x Стручном сараднику за
докторске дисертације
1x Шефу Одсека за правне послове
1x Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Милош Арсенијевић

Факултет Филозофски
04/1-2 бр.6/2408
(број захтева)
15.11.2013.
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
друштвено-хуманистичких наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

З А Х Т Е В
за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Срђана (Драгољуб) Мараш
(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

Срђан (Драгољуб) Мараш
(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Ерос и одговорност – Левинасова «ан-археологија љубави»

Универзитет је дана 21.04.2009. својим актом под бр 612-18/95/09 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Ерос и одговорност – Левинасова «ан-археологија љубави»

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Срђана (Драгољуб) Мараш
(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 16.05.2013. одлуком факултета под бр 619/1-XII/A/4 у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Небојша Грубор	ванредни проф.	филозофија	Филозофски ф.
2. др Миланко Говедарица	доцент	исто	Филозофски ф.
3. др Младен Козомара	доцент	исто	у пензији

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 14.11.2013.

Прилог:

1. Извештај комисије са предлогом
2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја
3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

Nastavno-naučnom veću
Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

Na osnovu odluke Nastavno-naučnog veća od 16.5.2013 izabrani smo u Komisiju za ocenu i odbranu doktorske disertacije koju je podneo doktorand mr Srđan Maraš „**Eros i odgovornost – Levinasova 'an-arheologija' ljubavi**“, imamo čast da podnesemo sledeći

IZVEŠTAJ O ZAVRŠENOJ DOKTORSKOJ DISERTACIJI

Osnovni podaci o kandidatu

Mr Srđan Maraš je rođen u Parizu, Francuska, 18. juna 1973. godine. Osnovnu i srednju školu je završio u Podgorici. Studije filozofije je započeo na Filozofskom fakultetu u Nikšiću 1993. godine, a 1995. godine nastavio da ih pohađa na Katedri za filozofiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Diplomirao oktobra 1998. godine diplomskim radom na temu „Korektivni potencijal smeha“ iz nastavnog predmeta *Estetika*, pred komisijom u sastavu: Prof. dr Mirko Zurovac (mentor), Prof. dr Simo Elaković (predsednik komisije) i mr Ivan Vuković. Postdiplomske studije iz Estetike upisao 1998. godine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, a završio ih 2006. godine odbranivši magistarski rad na temu „Eros i etika u djelu Emanuela Levinasa“, pred komisijom u sastavu: Prof. dr Mirko Zurovac (mentor), Prof. dr Jovan Babić (predsednik komisije), Doc. Dr Mladen Kozomara i Prof. dr Miloš Todorović. Tema njegove doktorske disertacije odobrena je 16.12.2008. godine, na predlog komisije u sastavu: Doc. Dr Mladen Kozomara, mentor, Doc. Dr Nebojša Grubor,

Prof. dr Mirko Zurovac. Od oktobra 1998. godine zaposlen je na Filozofskom fakultetu u Nikšiću Univerziteta Crne Gore, gde radi na Katedri za filozofiju u zvanju asistenta na nastavnim predmetima *Uvod u filozofiju*, *Estetika* i *Savremena filozofija*. Početkom 2009. godine postaje član redakcije stručnog časopisa za filozofiju **Luča** koji izdaje Društvo za filozofiju Crne Gore, u kome uglavnom objavljuje stručne radove i prevode.

Bibliografija

Izvorni naučni članci

- „Dekonstrukcija i strategija: Bilješka o Deridi“, **Smisao**, 1-2/2012, 109-114.
- „O slobodi i jednakosti: Slobodan Milošević – retka zver ili slučaj koji potvrđuje pravilo“, **Zbornik radova Sloboda Nasilje Identitet**, 2012, 48-61.
- „Eros i entuzijazam: Levinas i Platon“, **Smisao** (u štampi)
- „Eros i jezik u kontekstu problematike subjektivnosti/intersubjektivnosti kod Levinasa“, **Zbornik radova** (u štampi)
- „Emanuel Levinas: Polna razlika kao etička razlika“, **Luča** (u štampi)

Osvrti, prikazi, recenzije

- „Đani Vattimo, Nihilizam i emancipacija“, **Luča**, 1/2009, 142-144.
- „Žak Ransijer, Politika književnosti“, **Luča**, 1/2009, 144-146.
- „Alen Badju, Pregled mataplotike“, **Luča**, 2/2009, 341-343.
- „Alen Badju, Stoleće“, **Luča**, 3-4/2009, 575-577.
- „Žak Ransijer, Mržnja demokracije“, **Luča**, 3-4/2009, 577-580.
- „Žan Bodrijar, Pakt lucidnosti ili inteligencija zla“, **Nova srpska politička misao**, 3-4/2011, 425-432.

P r e d m e t i c i l j d i s e r t a c i j e

Osnovni predmet ove disertacije jasno je naznačen već njenim naslovom. Doktorand istražuje odnos etičkog i erotskog iskustva, kako su oni filozofski konceptualizovani u okviru mišljenja Emanuela Levinasa. Tačnije, on istražuje pre svega smisao i značaj pojma erosa u okviru Levinasovog razumevanja smisla odgovornosti kao ključnog aspekta etičkog života shvaćenog iz specifične „an-arhičke“ ili „an-arheološke“ perspektive, perspektive koja znači pokušaj subvertiranja celokupne dominantne tradicije filozofskog mišljenja kao uvekna „prve principe“ ili na „arkhai“ postavljenog onto-logičkog mišljenja.

Cilj ovog istraživanja je da pokaže kako najdublje jedinstvo tako i napetosti levinasovske etike i erotike, zaplete odgovornosti i erosa kao iskustava „an-arhičke“ izvornosti odnosâ spram Drugog i drugosti, i njihove nesvodljivosti kako na dominantni subjekt-objekt odnos, tako i na simetrični intersubjektivni odnos recipročnosti. Istovremeno, istraživanje odnosa ovih ključnih motiva Levinasovog mišljenja treba da omogući njegovo kritičko situiranje u dominantne tokove savremenog filozofiranja i ocenu dometa njegovih pretenzija da ponudi radikalnu alternativu.

O s n o v n a h i p o t e z a

Doktorandovo istraživanje prethodno naznačenog predmetnog područja ispituje osnovnu interpretativnu hipotezu po kojoj je pitanje etički strukturirane ljubavi centralno i odlučujuće za celokupnu Levinasovu filozofsku misao, te da se i razvoj te misli od rane etičke erotike do kasnijeg učenja koje insistira na motivu odgovornosti za Drugog, kao i njeno najdublje jedinstvo, kako se ono diferencira u mnoštvu posebnih pitanja, moraju tumačiti polazeći od fundamentalnog značaja koji ovde ima pitanje ljubavi.

Kratak pregled osnovnih sadržaja disertacije

Disertacija se u osnovnim artikulacijama svoga sadržaja sastoji od Uvoda, šest poglavlja, Zaključka i Literature.

U **Uvodu** (str.1-59) disertacije su jasno naznačene njene osnovne problemske koordinate. Razjašnjene su neke osnovne terminološke konvencije; pregnantno je naznačeno osnovno razumevanje filozofije kojeg se disertacija drži; naznačen je smisao razlikovanja etike, metafizike i ontologije kojih se drži Levinasovo filozofiranje; diferenciraju se osnovni aspekti pojma odgovornosti kao odgovornosti za Drugog, samoodgovornosti i odgovornosti za drugog; te se najzad diferenciraju pojmovi erosa u etičkom i erosa u ontološkom smislu.

U **prvom poglavlju**(str.60-164.), polazeći od prethodno nasnačenog stava da je Levinasova filozofija, iako u protivstavu prema dominantnom modernom pristupu problematici subjektivnosti, ipak prevashodno svojevrsna filozofija subjektivnosti, detaljno se analiziraju osnovni aspekti i razvoj Levinasovog shvatanja **subjektivnosti**: hipostaza, uživanje, rad, patnja, smrt, vreme, društvenost, erotika, plodnost, odnos subjektivnosti i intersubjektivnosti, odnosno erosa i jezika, te odnos subjektivacije i objektivacije.

U **drugom poglavlju** (str.165-220.) razmatra se Levinasovo shvatanje **alteriteta**, i to posebno imajući u vidu one njegove aspekte koji su od specifičnog interesa za osnovnu temu disertacije, problem odnosa odgovornosti i erosa, to jest odnosa etike i erotike u Levinasovom mišljenju. U tom smislu se posebno razmatraju pojmovi ženskosti, sinovstva, Drugog, te odnos alteracije i identifikacije.

U **trećem poglavlju** (str.221-277.), polazeći od uverenja da je Levinasovo mišljenje od svojih početaka razvijano u znaku radikalno naglašenog pluralizma, koji bi trebalo da raskine sa monističkom tradicijomkoje dominira celokupnim filozofskim mišljenjem još od njegovih parmenidovskih početaka, razmatraju se aspekti pojma **pluralityteta**. U tom smislu posebno se razmatraju pojmovi društva udvoje, transsupstancijacije, supstitucije, te identiteta i razlike.

U **četvrtom poglavlju** (str.278-319.), razmatra se Levinasov pojam **asimetrije**, koji je od ključnog značaja za njegovo shvatanje intersubjektivnosti, to jest odnosa prema Drugome i drugosti, a samim tim i za artikulaciju odnosa odgovornosti i erosa kao osnovnog problema kojim se bavi disertacija. U tom kontekstu posebno se razmatraju odnosi erosa i plodnosti, ono što Levinas naziva odnosom licem u lice, zatim odnos odgovornosti za Drugog, te odnos asimetrije i simetrije.

U **petom poglavlju** (str.320-347.), tematizuje se specifičnost Levinasovog razumevanja **transcendencije**. Tu se razmatraju zapleti i dometi Levinasovog nastojanja da se s onu stranu tradicionalnog metafizičkog suprotstavljanja ovostranosti i onostranosti, i razumevanja transcendencije kao u osnovi imanetnog jedinstva imanencije i transcendencije, koncipira radikalno dugačija, etička transcendencija. Tako se tu posebno razmatraju „e(ro)tika s one strane bivstvovanja“, „etika s one strane etike“, „etika s one strane bivstvovanja“, i odnos transcendencije/imanencije.

Šesto poglavlje (str.348-376.), je posvećeno neposrednijem tematizovanju Levinasovog pojma **an-arhije**, koji je posebno istaknut i samom osnovnom formulacijom teme disertacije. Ovim pojmom je određeno jedno od strateških uporišta Levinasove polemike sa dominantnom filozofskom tradicijom ontološkog mišljenja. Na toj liniji se posebno razmatraju „etika s ove strane bivstvovanja“, „etičko *a priori* i ontološko *a posteriori*“, zatim odnos „amnezije i anamneze“, te najzad odnos onoga što doktorand naziva „an-arheologijom“ i onoga što predstavlja dominantno „arheološki“ nastrojeno mišljenje, mišljenje u stalnoj potrazi za prvim principima.

U **Zaključku** (str.377-394.), pregnantno se rekapitulira pređeni istraživački put, fiksiraju se osnovni nalazi kritičkog iskušavanja plauzibilnosti doktorandove osnovne interpretativne hipoteze, ocenjuju se domašaji, unutrašnje teškoće i slabosti celokupnog Levinasovog misaonog poduhvata.

Doktorand mr Srđan Maraš je držeći svog dobro artikulisanog plana, energično provedenih interpretativnih opredeljenja, skrupuloznog izučavanja Levinasovih tekstova i najrelevantnije sekundarne literature, osigurao hermeneutičke pretpostavke za temeljitu kritičku rekonstrukciju Levinasovog shvatanja odnosa odgovornosti i erosa. Njegova rekonstrukcija prati sve bogate diferencijacije i tananosti ove problematike, njene složene zaplete i teškoće. Doktorand se manirom samosvesnog i zrelog istraživača, probija do celovitog i dubokog razumevanja *pathosa* Levinasovog mišljenja, do razumevanja njegovih dometa, unutrašnjih teškoća i slabosti. Pritom on, kada njegovo istraživanje daje osnova za to, nenametljivo ali i bez ustezanja ulazi u kritički dijalog sa ovim mišljenjem, zalažući se njegovo preispitivanje u pravcu jednog više istorijski i dijalektički nastrojenog mišljenja. S obzirom na sve markantne kvalitete ovog doktorandovog rada, Komisija ima čast i zadovoljstvo da predloži Veću prihvatanje i odobravanje javne odbrane doktorske disertacije mr Srđana Maraša pod naslovom „**Eros i odgovornost – Levinasova 'an-arheologija' ljubavi**“.

Č l a n o v i k o m i s i j e

doc. dr Mladen Kozomara

prof. dr Nebojša Grubor

doc. dr Milanko Govedarica